

בבית המשפט העליון

בש"פ 7630/16

בש"פ 7908/16

כבוד השופט ס' גיוראן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט מ' מזוז

לפני :

מדינת ישראל

המערערת
בבש"פ 7630/16 :

1. רביב דרוקר
2. חדשות 10 בע"מ

המערערים
בבש"פ 7908/16 :

נ ג ד

1. רביב דרוקר
2. עידו תמרי
3. ניסים חדאד

המשיבים
בבש"פ 7630/16 :

1. מדינת ישראל
2. ניסים חדאד

המשיבים
בבש"פ 7908/16 :

ערעורים על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
מיום 22.9.2016 ב- תפ"ח 52781-02-12, אשר ניתנה על ידי
כב' השופטים ש' דותן, ש' שוחט ו- ד"ר ד' אבניאלי

כ"א בכסלו התשע"ז (21.12.2016)

תאריך הישיבה :

עו"ד רחלי זוארץ-לוי ; עו"ד איתמר גלבפיש

בשם המערערת
בבש"פ 7630/16
והמשיבה 1
בבש"פ 7908/16 :

בשם המערערים
בבש"פ 7908/16
והמשיבים
בבש"פ 7630/16 :
עו"ד יונתן ברמן

בשם המשיב 3
בבש"פ 7630/16
והמשיב 2
בבש"פ 7908/16 :
עו"ד יורם שפטל; עו"ד עינת גלוסר

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. לפנינו שני ערעורים, ערעור המדינה מזה וערעור חברת חדשות 10 בע"מ (להלן: חדשות 10) מזה, על החלטת בית המשפט המחוזי מיום 22.9.2016, שעניינה בהיקף איסור הפרסום על פרוטוקול הדיון הכתוב ועל הקלטות הדיונים בהליך הפלילי שנוהל נגד מר ניסים חדאד (להלן: תא"ח) בחשד לביצוע עבירת מין בקטין (תפ"ח 52781-02-12).

2. חדאד הואשם בביצוע מעשה מגונה בבנה של בת זוגו, פעוט בן שנה וחצי, בעת שהיה נתון תחת השגחתו בחדר הכושר בבנין מגוריו. בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטים ש' דותן, ש' שוחט, ד' אבניאלי) הרשיע את חדאד במעשה (פסק דין מיום 27.11.2013), אך ערעורו לבית המשפט העליון, אשר נידון לפני המותב דנן, התקבל ברוב דעות והוא זוכה מחמת הספק (ע"פ 2697/14, פסק דין מיום 6.9.2016).

3. בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי לפי סעיף 68(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (להלן: החוק או חוק בתי המשפט) התקיימו הדיונים בתיק בדלתיים סגורות. בתום ההליך בבית המשפט ביקשה חדשות 10 להתיר את פרסומם של הפרוטוקול וההקלטות של כמה מן העדויות שנשמעו במסגרת ההליך לצורך כתבת תחקיר שתשודר במסגרת תכנית "המקור" בערוץ 10. בית המשפט דחה את הבקשה, בין היתר נוכח הפגיעה בפרטיותם של הקטין ואמו, החשש כי חשיפת העדויות תרתיע עדים פוטנציאליים מלמסור עדות חופשית, וכן החשש להשפעה על הליך הערעור, שהיה תלוי ועומד באותה עת לפני בית משפט זה (החלטה מיום 7.12.2015). בקשת רשות לערער על החלטה זו נדחתה בהחלטתי מיום 6.1.2016 (בש"פ 123/16).

4. אחר שנשלם הליך הערעור, הגישה חדשות 10 לבית המשפט המחוזי בקשה נוספת להתיר את פרסום הפרוטוקול הכתוב וקלטות השמע המתעדות את עדויות של הנאשם, חוקרי המשטרה, ד"ר זייצב אשר העיד מטעם המכון לרפואה משפטית, אמו של הפעוט, מנהל האחזקה והשכנה.

5. בית המשפט התיר לפרסם את הפרוטוקול הכתוב של עדויותיהם של הנאשם, חוקרי המשטרה וד"ר זייצב, בכפוף להסתרת כל פרט שיש בו להביא לזיהוי הקטין או בני משפחתו, אך דחה את הבקשה לפרסם את פרוטוקול עדויות האם, מנהל האחזקה והשכנה. כן דחה בית המשפט את הבקשה לפרסם את קלטות השמע המתעדות את עדויות המבוקשות כולן.

בית המשפט נימק את החלטתו בכך כי אמנם נקודת המוצא היא שהדיונים בבתי המשפט הם פומביים, ואולם אל מול עקרון פומביות הדיון עומדות זכויותיהם של הקטין, אמו ועדים נוספים, אשר להגנתם התקיים הדיון בדלתיים סגורות בהתאם להוראת סעיפים 68(ב)(4) ו-5(5) לחוק בתי המשפט. בית המשפט קבע כי אין להתיר את פרסום עדות האם, אשר הייתה עדות סוערת ורווית רגשות וכללה פרטים אינטימיים ורגישים, וחשיפתה עלולה להביא לחשיפת זהותה וזהות הקטין ולפגיעה בפרטיותם ובכבודם. אשר לעדויות השכנה ומנהל האחזקה, נקבע שאף הם, כמו האם, העידו ביודעם שהדיון חסוי ולפיכך חשיפת עדויותיהם עלולה לפגוע בפרטיותם. כן נקבע כי חשיפת העדויות במקרה זה עלולה להרתיע עדים פוטנציאליים במקרים אחרים מלמסור עדות שעלולה להיחשף בפני כל.

אשר לקלטות השמע, בית המשפט קבע כי ככלל אין להתיר פרסום הקלטות מדיוני בית המשפט, למעט במקרים חריגים בהם יש חשיבות מיוחדת בפרסום ולשם הגשמת תכלית זו אין די בפרוטוקול הכתוב. חשיבות מיוחדת כזו לא הוצגה במקרה דנן. בית המשפט הפנה לדו"ח "הוועדה לבחינת הפתיחה של בתי המשפט בישראל לתקשורת אלקטרונית" (להלן: הוועדה הציבורית), בו פורטו ההשלכות השליליות האפשריות לשידור בתקשורת של דיונים מבית המשפט, ובהן השפעה על אופן התנהלות הדיונים והתנהגות המשתתפים בהם באופן שיסכן את טוהר ההליך השיפוטי ויעצים את הפגיעה בפרטיות המעורבים בו מעבר לנדרש.

6. על החלטה זו הוגשו שני הערעורים שלפנינו, האחד מטעם המדינה והשני מטעם חדשות 10. ביום 7.11.2016 הורה השופט ס' ג'ובראן כי הערעורים יידונו במאוחד לפני מותב השופטים אשר דן בערעורו של חדאד, והדיון בפנינו התקיים ביום 21.12.2016.

ערעור המדינה (בש"פ 7630/16)

7. המדינה ממקדת ערעורה בשניים: ראשית, נגד אי קביעת מנגנון ביצוע אשר יבטיח קיום הסייג שנקבע בהחלטת בית המשפט קמא לפיו פרסום הפרוטוקולים שהותרו ייעשה תוך הימנעות מפרסום כל פרט שיביא לזיהוי של הקטין או בני משפחתו. לטענת המדינה, בלא קביעת מנגנון כאמור, קיים חשש ממשי כי פרטים כאלה יפורסמו, אף בשגגה, ולא ניתן יהיה להשיב את הגלגל לאחור. המדינה מבקשת כי היא זו שתבחן את הפרוטוקולים ותשחיר את הקטעים שמחיקתם מתחייבת לדעתה מהחלטת בית המשפט, תוך הסתרת תוכן הקטעים שיושחרו גם מחדשות 10. שנית, טוענת המדינה נגד התרת פרסומו המלא של פרוטוקול עדותו של הנאשם (חדאד) - שכללה תיאור מפורט בדבר היכרותו עם אמו של הפעוט ופרטים אינטימיים ביחסיו עמה - מבלי להורות על הסרת פרסומם של החלקים מהעדות הפוגעים בפרטיות אמו של הפעוט.

8. בתגובתה לערעור המדינה ובדיון לפנינו הודיעה חדשות 10, כי היא מוכנה להרחבת הסייג שקבע בית המשפט לגבי פרסום הפרוטוקולים שהותרו באופן שייאסר פרסום גם של כל דבר הפוגע בפרטיות האם, וכי אין בכוונתה לחשוף פרטים שיזהו את המעורבים בפרשה שלא זוהו עד כה, וכי בכוונתה להימנע מפרסום החלקים בעדויות אשר יפגעו בצנעת הפרט של מי מהם. אשר לבקשת המדינה לקביעת מנגנון ביצוע, נטען כי המדינה הציגה טיעון זה באופן כללי וערטילאי, וכי אין לשנות מן הפרקטיקה בה בית המשפט קובע איסור על פרסום פרטים מזהים בלא לקבוע גורם קונקרטי שיקבע אלו הם החלקים שיוסרו מן הפרוטוקול, וחזקה על חדשות 10 כי תפעל כדין ולא תפר את איסור הפרסום בשידוריה.

9. חדאד הביע התנגדות לערעור המדינה. בטיעונים בכתב ובדיון לפנינו נטען מטעמו, כי אין להידרש לערעור משהטענות בו הוצגו בעלמא, בלא להצביע על קטעים בעדויות אשר פרסומם יביא לזיהוי הקטין והאם ולפגיעה בפרטיותם, ובלא כל פירוש באשר למנגנון הפיקוח הנדרש לטענת המדינה. לדידו, חזקה על חדשות 10 כי יפרסמו

את הדברים תוך הקפדה על האיסור לפרסם כל פרט שיזהה את הקטין ומשפחתו ללא צורך במנגנון פיקוח כזה או אחר.

נרעור חדשות 10 (בש"פ 7908/16)

10. חדשות 10 טוענת בערעורה נגד ההחלטה שלא להתיר לה לפרסם את הפרוטוקול הכתוב של עדויות האם, השכנה ומנהל האחזקה, וכן נגד ההחלטה שלא להתיר לפרסם את קלטות השמע של מכלול העדויות שביקשה לפרסם, ולכל הפחות של העדויות שאושר פרסום הפרוטוקול הכתוב המתעד אותן (עדויות הנאשם, חוקרי המשטרה וד"ר זייצב). לטענתה, בית המשפט שגה באיזון שערך בין עקרון פומביות הדיון וזכות הציבור לדעת לבין האינטרסים האחרים שעל הפרק, ובשים לב לפסיקה לפיה לעקרון פומביות הדיון מעמד בכורה וכי יש לנהוג צמצום בחריגים לו, היה על בית המשפט לבחון חלופות שפגיעתם בפומביות הדיון פחותה ולא להורות על איסור פרסום גורף של קלטות השמע.

לענין עדות האם טוענת חדשות 10, כי ניתן לפרסם את פרוטוקול העדות הכתוב או את העדות המוקלטת באופן שימנע את זיהוייה של האם. נטען כי בית המשפט שגה בכך שלא בחן חלופות מידתיות יותר לאיסור פרסום גורף של עדותה, כגון השחרת חלקים מן הפרוטוקול, אי פרסום כל פרט שעלול להביא לזיהוי ועיוות הקול בהקלטה. נטען כי האם עצמה התראיינה בכלי התקשורת תוך הסתרת פניה ועיוות קולה, ולפיכך אין קושי בשידור עדותה תוך נקיטת אמצעי הסתרה דומים. בדיון לפנינו הוסיפה חדשות 10, כי רצון הנאשם לטהר את שמו אינו אך אינטרס שלו כי אם אינטרס ציבורי.

אשר לעדות מנהל האחזקה והשכנה טוענת חדשות 10, כי ההנמקה הנוגעת לפגיעה בפרטיותם ולהרתעת עדים פוטנציאליים אחרים היא שגויה, שכן סעיפים 68(ב)(4) ו-5 לחוק נועדו להגן על קטין ועל מתלונן בעבירת מין ולא על העדים האחרים. החלטת בית משפט קמא לקיים את הדיון בדלתיים סגורות כלל לא נסמכה על העילה הנוגעת להרתעת עדים, הקבועה בסעיף 68(ב)(7) לחוק, אשר מתייחסת למקרים בהם העד מאוים על-ידי הנוכחים באולם. קבלת טענה כזו משמעה איסור פרסום שגרתית לעדויות בהליך הפלילי וריקון עקרון הפומביות מתוכן. עצם סגירת הדלתיים אין משמעו איסור פרסום כולל אלא יש לבחון האם התכלית בגינה התקיים הדיון בדלתיים סגורות עודנה מתקיימת. בדיון לפנינו מסרה חדשות 10 הסכמתה שלא לפרסם את שמם של השכנה ומנהל האחזקה, ככל שיותר לה לפרסם את עדויותיהם.

חדשות 10 מוסיפה וטוענת, כי הקביעה הגורפת לפיה אין לפרסם את קלטות השמע למעט במקרים חריגים אינה עולה בקנה אחד עם ההחלטה בע"פ 4430/14 חדשות 10 בע"מ נ' פלונית (6.9.2015) (להלן: ענין פלונית), לענין פרסום הקלטה מחקירה. כן נטען כי המלצות הוועדה הציבורית אשר עסקה בפתיחת בתי המשפט לסיקור אינן רלוונטיות כיוון שלא הרי סיקור כולל ובלתי מבוקר כהרי הבאת הליך קונקרטי שהסתיים לידיעת הציבור לאחר שסוגיית פרסומו נבחנה לגוף הדברים. לתקשורת תפקיד מרכזי בהבאת מידע אודות ההליך השיפוטי לידי הציבור, ומתן מלוא המידע האותנטי יאפשר לציבור לגבש עמדתו כלפי משפטו של חדאד, שאלמלא הזיכוי בערעור היה מרצה עונש מאסר ממושך לאחר שהורשע בבית המשפט המחוזי על אף מחדלי חקירה חמורים בהתנהלות המשטרה וסוגיות נוספות שמבקש התחקיר לעורר.

11. חדאד תמך בערעורה של חדשות 10. לדידו, פרסום העדויות נחוץ להגנה על שמו הטוב נוכח המסע התקשורתי שמנהלת נגדו אגם הפעוט, במסגרתו גם ויתרה למעשה על הגנת פרטיותה. אשר לעדויות האחרות, פרסומן אינו כרוך בפגיעה בפרטיות ויש לפרסמן בקולם של העדים, על מנת לחשוף את מחדלי החקירה ואת עדויות המומחה שתמכו בגרסתו.

12. בתגובתה לערעור חדשות 10 טוענת המדינה כי אין מקום להתערב בהחלטה שלא להתיר פרסום עדות אמו של הפעוט. האם היא המתלוננת בתיק ועדותה הייתה קשה, כואבת ואינטימית. האם היא בעלת החיסיון וסגירת הדלתיים נועדה להגן עליה. עדות מתלוננת בעבירת מין היא חוויה קשה מאוד וכל פריצה של החיסיון עלולה לפגוע בנכונות של נפגעות להתלונן ולהעיד. בצד עקרון פומביות הדיון קבע המחוקק חריגים שתכליתם להגן על קטינים ועל קורבנות עבירות מין. ביסוד הגנה זו עומדים הן שיקולים הנוגעים לפרט - החשש מזיהוי הקורבן, משפחתו ופגיעה בפרטיותם, והן שיקולים הנוגעים לכלל - החשש שפרסום העדות ירתיע מתלוננים פוטנציאליים מלהעיד ויסכל את המאבק בעבירות מין. כן הוסיפה המדינה כי אין די בהסתרת פרטים בדבר עיסוקה ומקום מגוריה של האם, שכן זהותה עלולה להיחשף אף דרך הסגנון והאופן בו נמסרה העדות. אשר לראיונות שנתנה האם בתקשורת, נטען כי אין דין עדות כדין ראיון בתקשורת, שכן עד בבית משפט מחויב להעיד ולהשיב לכל שאלה, בעוד מרואיין יכול להחליט על אלו שאלות להשיב וכיצד. כן צוין כי גם חדאד התראיין לא פעם באמצעי התקשורת, וכי אין מדובר בזעקת אסיר לחפותו שהרי ערעורו של חדאד התקבל והוא כיום בן חורין.

אשר לעדויות מנהל האחזקה והשכנה טוענת המדינה, כי בדין הבחין בית המשפט בין עדויות אנשי מרות ובעלי תפקיד, שהעידו מתוקף תפקידם, לבין עדות אנשים מן השורה. עדים אלה העידו בדלתיים סגורות ולא היו מודעים לאפשרות חשיפת עדותם. אחד מהם אף מסר לפרקליטות כי הוא מתנגד באופן נחרץ לפרסום פרוטוקול עדותו עקב רצונו להמשיך בשגרת חייו. עם זאת, בדיון לפנינו ציינה באת כוח המדינה כי היא מודעת לחולשה היחסית של התנגדות המדינה לחשיפת הפרוטוקולים של עדויות אלה.

אשר לפרסום קלטות השמע, לטענת המדינה אין מקום להתערב בקביעה כי אין להתיר, ככלל, פרסום קלטות שמע של עדויות בבית משפט, למעט מקרים חריגים בהם יש לפרסום האותנטי חשיבות עניינית מיוחדת. המדינה מפנה לסעיף 70(ב) לחוק בתי המשפט האוסר על צילום באולם בית המשפט ופרסום הצילום, וכן למסקנות הוועדה הציבורית, אשר המליצה לאמץ הסדר ניסיוני מוגבל של סיקור אלקטרוני בבתי המשפט, בהליכי בג"ץ בלבד, נוכח החשש להשלכות שליליות על התנהלות הדיון השיפוטי. זכות הציבור לדעת ולבקר את ההליך השיפוטי יכולה לבא על סיפוקה בסיקור העדויות מהפרוטוקול הכתוב והחלטות בית המשפט ואין הכרח שהציבור ישמע את העדים בקולם, במעמד החשוף והקשה של מסירת עדות וחקירה נגדית.

דיון והכרעה

13. אחר עיון בדברים הגעתי לכלל מסקנה, כי דין שני הערעורים להתקבל באופן חלקי, באופן ומהטעמים שיפורטו להלן.

כללי: עקרון פומביות הדיון ואיזונו עם אינטרסים אחרים

14. עקרון פומביות הדיון הוא עקרון חוקתי יסודי בשיטתנו. הוא מעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה ובסעיף 68(א) לחוק בתי המשפט. ביסוד העקרון עומדות כמה תכליות עיקריות: פומביות הדיונים מגשימה את זכות הציבור לדעת ואת חופש הביטוי וחופש העיתונות; ניהול דיוני בתי המשפט בפומבי וסיקורם בתקשורת מאפשר ביקורת ציבורית על התנהלות הרשות השופטת וכן רשויות ציבוריות ואישי הציבור המתדיינים לפניו, כמו גם ליבון גלוי של העניינים העומדים על סדר יומה של החברה, כל אלה אבני יסוד במשטר הדמוקרטי. בכך אף נוצרת הרתעה כלפי הרשויות הציבוריות ומתחזק אמון הציבור בהן. הדיון הפומבי מבטיח גם את תקינות ההליך השיפוטי ומונע

הכרעה הכרוכה במשוא פנים ודעה מוקדמת, ובכך מקדם הוא עשיית צדק ומחזק את אמון הציבור בבתי המשפט (בש"פ 4814/05 ביטאר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (26.7.2005); בש"פ 8698/05 אזולאי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (19.10.2005) (להלן: ענין אזולאי); ע"פ 11793/05 חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקאות 13, 36-37 (5.4.2006) (להלן: ענין חברת החדשות הישראלית); ע"פ 10733/08 גולדבלט נ' מדינת ישראל, פסקה 153 (17.2.2011) (להלן: ענין גולדבלט); בש"פ 5759/04 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 662, 658 (2004) (להלן: ענין תורג'מן)).

15. ברם, עקרון פומביות הדיון, כמו עקרונות יסוד חשובים אחרים, אינו עקרון מוחלט אלא יחסי. הוא עשוי לסגת מפני זכויות ואינטרסים חשובים אחרים. סעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה מורה כי "בית המשפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק". ואכן, בשורה של חוקים קבע המחוקק חריגים קונקרטיים בהם יתקיים הדיון בדלתיים סגורות, ובהם דיונים בענייני משפחה, אימוץ, כשרות ואפוטרופסות, עבריינות נוער, אזרחות ועוד. ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט, לצד הקביעה הכללית כי "בית משפט ידון בפומבי", קבע המחוקק רשימה ארוכה של אינטרסים בעלי חשיבות ציבורית שלשם הגנתם מסור לבית המשפט שיקול דעת להורות כי הדיון יתקיים בדלתיים סגורות, ובהם שמירה על בטחון המדינה או יחסי החוץ שלה, הגנה על עניינם של קטין או חסר ישע, של מתלונן או נאשם בעבירת מין, של עד החושש להעיד בפומבי ועוד. בכך סייג המחוקק את עקרון הפומביות במהלך ניהול המשפט לטובת הגנה על אינטרסים ציבוריים ופרטיים בעלי חשיבות.

16. אשר לשלב שלאחר תום המשפט קובע סעיף 70 לחוק בתי המשפט, כי פרסום אודות דיון שהתנהל בדלתיים סגורות טעון רשות בית המשפט. עצם סגירת הדלתיים אין משמעה איסור פרסום גורף אף בתום הדיון. בכך שונה האיזון הנערך טרם שנשמעו העדויות לזה הנערך בדיעבד, אחר שמונחות לפני בית המשפט העדויות וניתן לבחון אותן לגופן, לאזן בין מכלול השיקולים ולהתיר או לאסור את הפרסום (רע"א 382/16 יהל נ' פקיד שומה תל אביב 4, פסקאות 10-12 (13.7.2016), להלן: ענין יהל)).

המגמה בפסיקתו של בית משפט זה הינה להתרת הפרסום בשלב שלאחר תום המשפט וצמצום בחריגים לו, ואף מקום שקמה הצדקה להגביל את הפרסום - יש להגבילו אך במידה המתחייבת (ע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרום, פסקה 25, פ"ד מט(1) 318 (1995); ע"א 2800/97 ליפסון נ' גהל, פ"ד נג(3) 715 (1999); ענין תורג'מן, פסקה 12; ענין חברת החדשות הישראלית, פסקה 16; בש"פ 3031/11 בן דוד נ'

מדינת ישראל, פסקה 3 (9.9.2015); ע"פ 2137/14 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (10.4.2014)). בית המשפט יבחן תחילה האם התכלית בגינה הורה על סגירת הדלתיים עומדת בעינה אף לאחר שמיעת המשפט (ענין אזוראי, בעמ' 174; ענין יהל, פסקה 11; ענין חברת החדשות הישראלית, פסקה 22). ככל שאמנם כך הוא, יערוך איזון בין מכלול השיקולים והאינטרסים שעל הפרק בענין שלפניו, ומקום שימצא כי יש להגביל את הפרסום יבחן האם ניתן להתירו חלקית, או בסייגים ותנאים שיקבע.

17. בעניינו מדובר במשפט שעניינו עבירת מין חמורה בקטין (פעוט), ובהתאם לכך הורה בית המשפט - בצדק, ועל כך אין חולק - על ניהול המשפט בדלתיים סגורות, על יסוד הוראת סעיפים 68(ב)(4) ו-5 לחוק, לצורך הגנה על עניינו של קטין וכן לשם הגנה על מתלונן בעבירת מין. במסגרת הבחינה האם להתיר את פרסום העדויות שנשמעו כאמור בדלתיים סגורות, יש לבחון האם הצורך בהגנה על הפעוט ואמו עומד בעינו, ולאזן בין מכלול השיקולים והאינטרסים הציבוריים והפרטיים שעל הפרק. על כף אחת מונחים עקרון פומביות הדיון וזכות הציבור לדעת ולבקר את ההליך המשפטי כאמור (ענין חברת החדשות הישראלית, פסקאות 36-37; ע"פ 8225/12 חב' פלונית בע"מ נ' פלוני, פסקה 10 (24.2.013)), ועל הכף השניה מונחים זכותם של הפעוט ואמו לפרטיות ולצנעת חייהם (סעיף 7(א) לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו; ענין חברת החדשות הישראלית, פסקה 30), כמו גם האינטרס הציבורי הכללי שלא להרתיע מתלוננים בעבירות מין מלהתלונן ומלהעיד (ענין חברת החדשות הישראלית, פסקה 24; ענין אזוראי, פסקאות 8-9).

18. על רקע תשתית נורמטיבית זו אפנה לבחון את המבוקש בערעורים שלפנינו.

א. עדות חדאד

19. בית המשפט קמא התיר כאמור את פרסום עדות חדאד (יחד עם עדויות ד"ר זייצב וחוקרי המשטרה), בסייג שלא יפורסם כל פרט שיש בו להביא לזיהוי הפעוט או בני משפחתו. המדינה ביקשה בערעורה להורות כי ההיתר לפרסום עדות חדאד יסויג באופן שלא יחול גם על קטעים שיש בהם משום פגיעה בפרטיות אִם הפעוט. כמצוין לעיל, חדשות 10 נתנה הסכמתה להוספת סייג זה ובכך בא ענין זה על פתרונו.

ב. עדות השכנה ומנהל האחזקה

20. איני סבור כי יש טעם טוב המצדיק לחסות את פרוטוקול עדויותיהם של מנהל האחזקה והשכנה, ולמעשה גם באת כוח המדינה, בהגינותה, הודתה ב"חולשה היחסית" של התנגדותה בנוגע לעדויות אלה.

21. החוק מכיר אמנם במצבים בהם קיים אינטרס ראוי גם לחיסוי עדותו של עד. סעיף 68(ב)(7) לחוק מסמיך את בית המשפט להורות על שמיעת עדות בדלתיים סגורות אם "הדיון הפומבי עלול להרתיע עד מלהעיד עדות חופשית או מלהעיד כלל". הצורך בשמיעת עדות עד בדלתיים סגורות עשוי להתעורר גם בגדר החלופות האחרות של סעיף 68(ב), כגון לשם הגנת עניינם של קטין, מתלונן או נאשם ואף לשם שמירת על אינטרסים ציבוריים כלליים - ביטחון המדינה ויחסי החוץ שלה ועוד (השוו גם סעיף 13 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), תשס"ב-2002 (להלן: חוק חקירת חשודים), האוסר פרסום קלטות תיעוד חקירת משטרה, אשר חל לא רק על חקירת הנאשם אלא גם על נחקרים אחרים (ענין זדורוב, פסקה 2; ע"פ 10994/08 מדינת ישראל נ' רון תורג'מן (14.5.2009), להלן: ענין רון תורג'מן)). ואולם, בענייננו ההחלטה על שמיעת העדויות במשפט לא נעשתה מכוח הוראת סעיף 68(ב)(7), ואף לא הוצגה כל עילה המתייחסת לעדותם של מנהל האחזקה והשכנה שיש בה כדי להצדיק את חיסוי עדויותיהם.

22. אכן, חדשות 10 נתפסה לכלל טעות בטענתה כי הרתעת עדים תישקל אך מקום שהעילה לקיום הדיון בדלתיים סגורות הייתה הוראת סעיף 68(ב)(7) לחוק הנזכרת לעיל. הצורך לשמוע עדות עד בדלתיים סגורות אכן עשוי להתעורר גם בגדר עילות אחרות של סעיף 68 לחוק, כמצוין לעיל, אלא שבענייננו לא הועלתה ולא בוססה כל עילה כזו. ואכן, עיון בפרוטוקול עדויות מנהל האחזקה והשכנה אינו מעלה כל קושי בהתרת פרסומן. שני עדים אלה לא מסרו עדות בעלת תוכן רגיש מבחינתם הם או מבחינת מעורבים אחרים. מנהל האחזקה מסר עדות באשר למבנה חדר הכושר והגישה אליו, ובאשר למסירת קבצי הצילום של מצלמות האבטחה של הבנין לחוקרת המשטרה. ואילו השכנה העידה לגבי המועד ופרק הזמן בהם שהתה בחדר הכושר בעת שהנאשם והפעוט שהו בו, ולגבי מועד יציאתה מחדר הכושר. בשים לב לתוכן זה של העדויות איני רואה כאמור כל מניעה להתיר פרסומן בלא פרסום שמם של העדים, כפי שהסכימה חדשות 10.

23. בענין זה אני סבור, כמו בית המשפט המחוזי, כי אין מקום להתיר את פרסום עדות האם, וזאת לשם הגנת פרטיותה ופרטיות בנה הפעוט ובשים לב לאינטרס הציבורי החשוב שלא להרתיע מתלוננות בעבירות מין מפני הגשת תלונה ומסירת עדות מחשש לחשיפה. המתלוננת בענייננו (אם הפעוט) גם מתנגדת נחרצות לפרסום עדותה, וזאת בניגוד למקרה שנדון בענין פלוני עליו ביקשה חדשות 10 להסתמך.

24. החלטת בית המשפט המחוזי בענייננו בדבר סגירת הדלתיים נועדה להגנת פרטיותם וצנעת חייהם של הקטין ואמו, אשר הייתה המתלוננת בפרשה זו. ואכן, עיון בעדותה של האם מעלה כי חשיפת העדות תהא כרוכה בפגיעה משמעותית בפרטיות הקטין ואמו. העדות, אשר הייתה טעונה וסוערת, כוללת פירוט בדבר הקשר שקיימה עם הנאשם למן ראשיתו ועד ליום האירוע, וכן בדבר תגובת הבן וסבלו ותגובתה ורגשותיה שלה ביום האירוע ולאחריו ועוד.

25. מעבר לאינטרס האישי של האם והפעוט, קיים כאמור אינטרס ציבורי ראשון במעלה להימנע מחשיפת עדות האם, וזאת כדי לעודד נפגעי עבירות מין להגיש תלונה ולמסור עדות ללא חשש מחשיפה. זהו אינטרס ציבורי ברור ומובהק שקשה להפריז בחשיבותו, החורג מתחום עניינה של מתלוננת ספציפית.

ביסוד האינטרס הציבורי בעידוד נפגעי עבירות מין להגיש תלונה ולהעיד מצוי האינטרס של הגנת נפגעי העבירה עצמם, כמו גם האינטרס של הגנת הציבור כולו מפני עברייני מין ויצירת סביבת חיים וסביבת עבודה הנקיים מפגיעה וניצול מיניים. הצורך בעידוד נפגעי עבירות מין להתלונן ולהעיד נובע בין היתר מהצורך של נפגע העבירה להתגבר על רגשות בושה ורגשות אשם, וכן על עכבות אישיות, ולעתים גם על טאבו חברתי בחשיפת מעשים כאלה. כמו כן, מסירת תלונה במשטרה ועדות בבית משפט בדבר עבירת מין כרוכה בחשיפה אינטימית ורגשית קשה בחקירה ובעדות ובצורך להתמודד עם תהליך משפטי קשה, ארוך ולרוב גם כואב. אם מתלוננות או מתלוננים פוטנציאליים יחששו כי עדותם בבית המשפט תפורסם וסיפורם הקשה והפרטי ייודע ברבים ויהפוך לנחלת הכלל, הם עלולים להירתע מהגשת התלונה או ממסירת עדות חופשית ומלאה בבית המשפט. הסתרת שם המתלוננת (או המתלונן) והפרטים המזהים אמנם מקהה מעט את החשש אך אין בה די למנוע רתיעה זו, משום שהמעגל המכיר את המתלוננת ומודע לאירוע שעברה ייחשף לפרטים נוספים מעבר לאלה שבחרה למסור לו, ומכאן הדרך קצרה, בעידן של רשתות חברתיות ודרכי תקשורת המונים אחרות, להרחבת המעגל. אם לא ננסוך בנפגעי עבירה פוטנציאליים ביטחון שעדותם לא תיחשף,

הם לא יוכלו לחוש חופשיים להגיש תלונתם ולפרוש את מלוא הסיפור ופרטיו לפני בית המשפט, ובכך ייפגעו התכליות היסודיות של אכיפת החוק וההגנה על הנפגעים הקונקרטיים והציבור כולו מפני עברייני מין.

26. לכן, גם מקום שמתלוננת התראיינה בתקשורת, אין לראות בכך עילה להתרת פרסום עדותה, שכן לא הרי ראיון מבוקר אותה יכול המרואיין להגביל ולהתנות בתנאים ובסייגים שונים, כהרי עדות וחקירה נגדית בה מחויב העד להעיד ולהשיב לשאלות קשות, גם אם אינו רוצה בכך. יתרה מזו, לדעתי גם מקום שנפגע עבירת מין אינו מתנגד לחשיפת עדותו, לא יהא בכך בדרך כלל די כדי להצדיק את החשיפה, ועל בית המשפט לבחון את האיזון הכולל של הדברים, וזאת בשל החשש להשפעה של החשיפה על כלל ציבור נפגעי העבירה. פרסום חקירה או עדות של מתלוננת או מתלונן בעבירות מין, גם אם בהסכמתם, עלול להגביר את החשש והרתיעה של נפגעי עבירות מין להתלונן ולהעיד, שכן הם לא בהכרח מודעים לכך שהפרסום היה בהסכמה ומה הרקע לאותה הסכמה, והרושם והתחושה הכלליים שייווצרו הם של העדר חיסיון על תלונות ועדויות נפגעי עבירות מין.

27. החברה הישראלית מצויה בעיצומו של תהליך קשה וכואב של מאבק בתופעות של עבירות מין והטרדות מיניות, ועידוד נפגעי עבירה לחשוף את הפגיעה בהם למרות הקשיים הרבים הכרוכים בכך. תופעות אלה - של הטרדות מיניות ועבירות מין, בעיקר עבירות מין במשפחה - נשמרו בסוד ולא הגיעו לטיפול רשויות האכיפה בהעדר תלונות של נפגעי העבירה. בעשור האחרון קיימת מגמה קבועה של עלייה בשיעור החשיפה של עבירות אלה, לרבות בציבורים וקהילות שבעבר נמנעו לחלוטין מפניה לרשויות האכיפה. זהו תהליך בעל חשיבות חברתית עליונה, שמוטל על כולנו לתמוך ולסייע בקידומו ובעידודו. כנגזרת מכך, יש לתת, בשלב זה לפחות, מעמד בכורה לאינטרס ציבורי זה על פני שיקולים אחרים.

28. ראוי לציין, כי ההכרה במאפיינים המיוחדים של עבירות המין ובמורכבות העדות בעניינן משתקפת בחקיקה בשורה של הסדרים חוקיים. נוסף על הוראת סעיף 68(ב) לחוק, המאפשרת כאמור לקיים את הדיון בדלתיים סגורות להגנת מתלונן בעבירת מין, ניתן להצביע בין היתר על הוראות חוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), תשי"ח-1957 המגבילות את חקירת נפגע בעבירת מין בענין עברו המיני, וכן מסמיכות את בית המשפט להתיר לו להעיד שלא בנוכחות הנאשם (סעיף 2ב). כן נזכיר את סעיפים 13-15 לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001 הקובעים מגבלות על חקירת

נפגע בענין עברו המיני, וכן זכות לנוכחות מלווה בחקירה במשטרה ובדיון בבית המשפט. גם בתי המשפט הכירו בייחודיות התנהגותם של נפגעי עבירות מין לענין כבישת עדותם ובחינת מהימנות עדותם, זאת מתוך הכרה בכך שקורבנות עבירות מין עוברים לעתים קרובות חוויה טראומטית ומתקשים למסור עדות מלאה וסדורה אחר הטרומה שחו (ראו מבין רבים: ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל, פסקה 128 (10.11.2011); ע"פ 8886/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 37 ואילך (15.3.2016); ע"פ 5938/00 אזולאי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 888, 873 (2001)). על רקע מאפיינים אלה (ועוד נוספים) אף הודגשה בפסיקה החשיבות המיוחדת להתרשמותה הבלתי אמצעית של הערכאה הדיונית מעדותו של קורבן העבירה וצמצום התערבות ערכאת הערעור בקביעותיה (ע"פ 5633/12 ניימן נ' מדינת ישראל (10.7.2013)).

הסמכות לקיים את הדיון בעבירות מין בדלתיים סגורות, תכליתה לאפשר למתלוננת למסור עדות חופשית ומלאה בענין החוויה האינטימית והטראומטית שחוותה, על מנת להעמיד לערכאה הדיונית תמונה ראייתית מיטבית להכרעה. רבות כבר נכתב על הצורך לפרוש את הגנת בית המשפט על המתלוננות בעבירות מין במהלך ההליך הפלילי ובפרט במסירת עדותן (ענין חדשות 10, פסקה 12). הקשיים המשמעותיים הכרוכים בהגשת תלונה בעבירת מין ידועים ומוכרים, והעדויות בבית המשפט היא לרוב שיאו של קושי זה. במצב דברים זה יש לנקוט משנה זהירות מהצבת קושי נוסף בדרכם של נפגעי עבירות מין.

29. ואלה דבריו הנוקבים והנכוחים של השופט מ' חשין המנוח בפסק דינו ברע"פ 5877/99 יאנוס נ' מ"י פ"ד נט(2) 97 (2005), עת דחה בקשה להתיר פרסום שמותיהן של מתלוננות, אף שהנאשם זוכה מהעבירות שייחסו לו, וזאת מפאת האינטרס הציבורי הכללי שלא להרתיע מתלוננות-בכוח מלהגיש תלונתן:

"20. ... מטעמים שבצנעה, בבושה וברצון לשמור על הפרטיות - אלו תכונות מולדות באדם - תתקשה אישה להעיד בבית-משפט בפומבי על עבירת מין שבוצעה בגופה או שהייתה קורבן לה בכל דרך אחרת, וצנעה ובושה אלו יכול שתבאנה אותה שלא להתלונן על אותן עבירות שמא יהא עליה לחשוף בפומבי את המעשים. היעדר תלונה על מעשים שנעשו תפגע, למותר לומר, בעניינו של הכלל, וסגירת דלתות בית-המשפט לעת הדיון המשפטי באה להבטיח מראש כי אישה תתלונן במקום שראוי כי תתלונן...

25. ... מתלוננת על עבירת מין נזקקת להגנת החברה שמא תיפגע במהלך ההליך המשפטי פגיעה על פגיעה שנפגעה בה לעת ביצועה של העבירה. עצם הגשתה של

תלונה שעניינה עבירת מין, ובעקבותיה – חקירת משטרה ועדות בבית-המשפט, כל אלה מהווים ניסיון קשה למתלוננת. הגשת תלונה וכל הבא לאחריה כרוכים בנכונות להיחשף ולשתף זרים בתחושות של פגיעה וכאב, ויש בה אף מעין-היתר לרשויות החקירה ולבית-המשפט לחדור אל תחומי פרטיותה של המתלוננת. לעתים מדמים ניסיון כואב וקשה זה ל'אונס שני', והניסיון מלמד כי יש שמתלוננת קורסת על דוכן העדים. בהגשתה של תלונה אפוא נוטלת מתלוננת על עצמה סיכון לא קטן של פגיעה נפשית, ולא אחת עדים אנו לרגשי נוחם שחשה מתלוננת על עצם הגשת התלונה ולנטייתה להאשים את עצמה במעשה שנעשה. ועדיין לא דיברנו בלחצים חיצוניים שמתלוננת עלולה לעמוד בהם, בייחוד בעבירות מין במשפחה, לאפשרות של נידוי מן המשפחה ועוד מרעין בישין שקשה לעמוד בהם. ובמקום שמדובר הוא בתלונה על ביצועה של עבירת מין במקום העבודה, נוטלת המתלוננת על עצמה סיכון קשה הן מבחינה חברתית הן מבחינת מעמדה בעבודה.

26. כך היא הגנת המיקרו מזווית ראותה של המתלוננת הספציפית, וכך היא הגנת המאקרו מזווית ראותה של החברה. חובה היא המוטלת על החברה ועל רשויות המדינה להגן על מתלוננות בעבירות מין, ומתוך שידועים אנו כי אישה שהייתה קורבן לעבירת מין לא תמהר להסגיר את שעבר עליה – על כך עמדנו בדברינו לעיל – חובת-יתר היא המוטלת על הרשויות לא אך לטפל כיאות וברגישות בתלונות שהוגשו, אלא להוסיף ולעשות מעשה – לעשות את כל הניתן – כדי לעודד הגשתן של תלונות שעניינן עבירות מין. אכן, הרשויות נושאות בחובה להגן על הציבור מפני עברייני מין. חובה זו מכתיבה מאליה שאיפה כי מתלוננות רבות ככל הניתן תבאנה את דבריהן לפני הרשויות – שכן אחרת תתקשינה הרשויות במילוי חובתן – ולהגשמת שאיפה זו שומה עליהן על הרשויות לעודד הגשתן של תלונות. אחד האמצעים החשובים ביותר לעידוד הגשתן של תלונות יהיה בנסיכת ביטחון במתלוננת-בכוח כי הגשתה של תלונה לא תפגע בה.”

30. נוכח כל המקובץ אני סבור כי ככלל יש להותיר את החיסיון על עדות מתלוננת בעבירת מין, אשר נשמעה בדלתיים סגורות, גם לאחר סיום המשפט ולא להתיר את פרסומה.

מובן, כי לכלל זה ייתכנו חריגים מקום שיש טעם קונקרטי מיוחד בחשיפת עדות המתלוננת אשר בכוחו לגבור על האינטרסים האישיים והכלליים שביסוד חיסוי העדות כמפורט לעיל. לא זה המקרה שלפנינו. בנסיבות הענין דנן לא קמה הצדקה

לחרוג מן הכלל האמור. חדשות 10, המבקשת לשדר תכנית תחקיר בענין ההליך הפלילי שנוהל נגד חדאד, הצביעה על האינטרס שהציבור ייחשף לפרטי ההליך בו הורשע אדם בעבירה פלילית חמורה ונגזרו עליו 17 שנות מאסר ולבסוף זוכה בערעור לאחר שריצה כמה שנות מאסר בכלא. כן הצביעה על החשיבות לחשוף בפני הציבור את הכשלים בחקירת המשטרה והשלכותיהם על ההליך. אלה אכן אינטרסים חשובים, ונכון אני אף להניח כי יש באיסור הפרסום על עדות האם משום מגבלה מסוימת על התחקיר, אך אין גם להפריז במגבלה זו. בענין דנן מדובר במי שהורשע בערכאה ראשונה אך זוכה - ברוב דעות מחמת הספק - בבית המשפט העליון. פסקי הדין מנומקים ומפורטים מאוד (פסק הדין בבית משפט זה מחזיק קרוב ל- 150 עמודים). פסקי הדין כוללים תיאור מפורט של העובדות והעדויות, כולל עדות האם, כמו גם הנמקה מפורטת. מדובר בתיק של ראיות נסיבתיות, כאשר הן ההרשעה בערכאה ראשונה והן הזיכוי בבית משפט זה, מבוססים בעיקרם על ניתוח הראיות הנסיבתיות, ולא על עדות זו או אחרת, וכל שיש בעדות האם שנדרש לצרכי ההרשעה או הזיכוי פורט ממילא בפסקי הדין. בנסיבות אלה אין לומר כי יש בחיסיון על עדות האם כדי לפגוע בתחקיר, ובוודאי שלא במידה המצדיקה התרת פרסום עדותה.

31. אשר על כן אני סבור כי אין להיענות לבקשה לפרסם את עדות אִם הפעוט בנסיבות דנן. אוסיף גם, כי חזקה על חדשות 10 שתפעל להציג תמונה מאוזנת ושלמה בתחקיר שתערוך, על אף חוסר האיזון עקב התרת פרסום עדות הנאשם ואי התרת פרסום עדות האם, לרבות על דרך פניה לאם לקבלת תגובתה כמתחייב טרם שידור התכנית (השוו: ענין חברת החדשות הישראלית, פסקאות 42-43).

ד. קלטות השמע

32. חדשות 10 ביקשה כאמור לקבל ולפרסם את קלטות השמע של העדויות שפרסומן הותר על מנת שתוכל לכלול בתחקיר קטעי הקלטות של העדים בקולם הם. דין הבקשה להידחות. לדעתי, מקום שיש הצדקה להסיר חסיון מעדויות שניתנו בדלתיים סגורות, ככלל יש להסתפק במסירה של פרוטוקול כתוב של עדות במשפט, ורק במקרים חריגים תקום הצדקה לפרסום גם של קלטות השמע של העדות.

33. אין חולק כי לתקשורת תפקיד חברתי חשוב בסיקור הליכים משפטיים לשם הגשמת זכות הציבור לדעת וזכותו לבקר את פעולת הרשות השופטת. אני מודע גם לכך שלפרסום עדות בקולו של העד עצמו עשוי להיות לעתים ערך מוסף תקשורתי, אף כי לרוב מדובר בעדים שאינם מוכרים בציבור ולכאורה קריאת קטעי עדותם הרלבנטיים

על ידי קרייין-שחקן עשויה להפיק תוצאה דומה. אך מכל מקום, אל מול השיקול התקשורתי האמור עומדים אינטרסים ציבוריים כבדי משקל.

מעמד מסירת עדות והחקירה הנגדית על העדות הם מעמדים מרגשים, טעונים ורוויי מתח עבור מתלוננים ועדים בכלל, ובעבירות מין בפרט. פתיחת פתח רחב לפרסום קלטות השמע המתעדות את דיוני בית המשפט עלולה להרתיע את נפגעי עבירה מהגשת תלונה ומתן עדות בבית המשפט, וכל שנאמר לעיל לענין מסירת עדותם שבכתב של מתלוננים חל במשנה-תוקף ביחס לתיעוד הקולי של העדות. כמו כן, הקלטה לשם פרסום של עדות עלולה להשפיע גם על אופן ותוכן עדותם, וממילא תיפגע התכלית של מסירת עדות חופשית ואותנטית. לפיכך פרסום קלטות השמע עלול לפגוע באינטרס הציבורי בהגשת תלונות בעבירות מין כמו גם לכרסם במיצוי הבירור העובדתי-משפטי ולגרוע מן התשתית הדרושה לבית המשפט לחקר האמת.

34. מבחינת הגשמה של תכליות זכות הציבור לדעת וביקורת פעולת הרשות השופטת, ובכלל זה ביסוס תחקיר עיתונאי, די ככלל בפרסום הפרוטוקול הכתוב. לרוב הערך המוסף בשימוש בהקלטות אינו במהות הדברים אלא באפקט הדרמטי של השמעת הדברים בקולו של העד עצמו. החלופה לכך אינה בהכרח בהקרנת שקופית עם הטקסט אלא כאמור ניתן להשמיע את הדברים בעזרת קרייין-שחקן. איני מקל ראש גם ביתרון זה אלא שהוא אינו שקול בדרך כלל לאינטרסים הנוגדים כאמור של עידוד נפגעי עבירה להגשת תלונה, אינטרס הציבור בעדויות חופשיות ומלאות, והגנת הפרטיות של נפגעי עבירה ויתר העדים לפרטיות, ובעיקר כאשר עסקינן במשפט על עבירות מין.

35. במקרים בעלי נסיבות מיוחדות - כגון מקום שמדובר בעדות של איש ציבור ובנסיבות הענין קיים אינטרס ציבורי להשמעתה בקולו הוא, או מקום שישנו קטע קונקרטי בעדות לגביו יש חשיבות מיוחדת לתיעוד השמע לעומת הפרוטוקול הכתוב - שיש בהם כדי לגבור באיזון האינטרסים האמור, ניתן יהיה לשקול קונקרטיית היתר לפרסום התיעוד הקולי של העדות או חלקים ממנה בהתאם לנסיבות. אך נקודת המוצא היא שאין דין היתר לפרסום הפרוטוקול הכתוב של עדות כדין היתר לפרסום התיעוד הקולי של העדות.

36. סוגיה זו בהיבטה הכללי נבחנה, כנזכר לעיל, על ידי הוועדה לבחינת הפתיחה של בתי המשפט בישראל לתקשורת אלקטרונית. הוועדה - אשר בראשה עמדה

השופטת ד' ביניש, ובין חבריה נמנו גורמים בכירים ממערכות המשפט השונות ואנשי אקדמיה ותקשורת - הגישה דין וחשבון ב- 2004, לאחר שמעה עמדותיהם של גורמים שונים ובחנה את המצב במדינות אחרות. דו"ח הוועדה סוקר את מכלול השיקולים בעד ונגד, וכן את ההסדרים הנוהגים בעולם בתחום זה. הוועדה עמדה בין היתר על השפעות פתיחת דיוני בית המשפט לסיקור תקשורתי (קולי או חזותי) על התנהלות העדים במסירת עדותם, כמו גם השלכות דומות על התנהלות בעלי הדין ובאי כוחם ואף על השופטים, עד כדי חשש לפגיעה בטוהר ההליך השיפוטי. חששות אלה הובילו את הוועדה להמליץ שלא לפתוח את דיוני בתי המשפט לסיקור אלקטרוני ולהסתפק באימוץ הסדר ניסיוני זהיר ומוגבל בזמן לסיקור של דיוני בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק (בג"ץ) בלבד. וכך נאמר בין היתר בדו"ח הוועדה לגבי ההשלכות של סיקור אלקטרוני על דיוני בתי המשפט בכלל, ועל עדים ובעלי דין בפרט:

"79. בתמצית נציין, כי החשש המרכזי הוא מכך שהסיקור האלקטרוני יחשוף את ההליך השיפוטי להשפעות חיצוניות זרות וישפיע לרעה על אופן התנהלות הדיונים ועל התנהגותם של המשתתפים בהם. כל אלה יעמידו בסכנה את הגינותם של הליכי המשפט, את טוהר ההליך השיפוטי ואת העצמאות השיפוטית. שנית, הטענה היא כי סיקור אלקטרוני של הליכי משפט יעצים מעבר לנדרש את הפגיעה בכבודם ובפרטיותם של המשתתפים בהליך השיפוטי... שלישית, שידורים קצרים וסלקטיביים של הליכי משפט בתקשורת האלקטרונית עלולים להעביר לציבור מידע חלקי ומטעה לגביהם. זאת ועוד, הסיקור האלקטרוני עלול ליצור אווירה של 'קרקס' תקשורתי שנועד לבידור הציבור. כל אלה יפגעו במעמדו של בית המשפט ובאמון הציבור בו..."

...
90. ... הסיקור האלקטרוני עלול להעצים את הפגיעה בפרטיותם של עדים. החשש הוא, כי עקב כך יירתעו עדים ממסירת עדות בפני בית המשפט בנוכחותן של מצלמות טלוויזיה..."

שנית, יש הטוענים כי מתלוננים פוטנציאליים יימנעו מהגשת תלונות במשטרה בגין עבירות שבוצעו בהם או בגין עבירות שהיו עדים לביצוען, פן יצטרכו להעיד על כך בבית המשפט בפני מצלמות טלוויזיה. רתיעתם של מתלוננים פוטנציאליים מהגשת תלונות במשטרה עלולה לפגוע באינטרס המשותף לפרט ולחברה באכיפת החוק.

שלישית, החשש הוא כי נוכחותה של תקשורת אלקטרונית באולם בית המשפט תגרום לעדים להיות מתוחים וטרודים מהדרך בה תיחשף עדותם לעיני הציבור, באופן שיסיח את דעתם ממסירת העדות...יתרה מזאת; נוכחותה של תקשורת אלקטרונית באולם בית

המשפט עלולה לגרום לעד לשנות מתוכן עדותו. כך למשל עלול העד למסור עדות דרמטית יותר אל מול מצלמות הטלוויזיה או לסרב לחזור על תוכן העדות שמסר בחקירת המשטרה..."

לעיון נוסף בסוגיה של השפעות סיקור תקשורתי של דיוני בתי המשפט, לרבות השלכות על טוהר ההליך השיפוטי והחשש להשפעה על כל המעורבים בהליך השיפוטי, ראו א' רביד "הצעה לסדר 10 - סיקור אודיו-ויזואלי של בתי המשפט בישראל", המכון הישראלי לדמוקרטיה (2016), ובעיקר בעמ' 32-38 שם, להלן: רביד).

37. נוכח מכלול השיקולים האמורים לא הונהג בישראל סיקור אודיו-ויזואלי של דיוני בתי המשפט. כן ראוי לציין כי גם במדינות שהתירו סיקור אודיו-ויזואלי של דיונים, הדבר הוגבל בדרך כלל להליכים בערכאות ערעור, ולא בערכאות דיוניות השומעות עדים (ראו סקירה השוואתית בדו"ח הוועדה הציבורית בעמ' 32-68, ואצל רביד, בעמ' 46-62).

38. ראוי גם להדגיש כי הקלטה של עדויות בבית המשפט אינה מתבצעת לתכלית של הגשמת זכות הציבור לדעת, אלא ככלי עזר לבית המשפט (והצדדים) בניהול ההליך השיפוטי. סעיף 68 לחוק בתי המשפט אף מוסיף ומורה, כי מקום שהדיון הוקלט לבקשת אחד הצדדים בתיק, תיוותר ההקלטה בידי בית המשפט. הטעם לכך הובהר בדברי ההסבר לסעיף זה בהצעת החוק לאמור:

"... ההקלטה של הדיון תישמר בידי בית המשפט ולא תיוותר לשימושו החופשי של הצד שמימן אותה, כדי למנוע פגיעה אפשרית בצדדים ובעדים שהוקלטו - פגיעה שעלולה להיות קשה מפרסום הדברים בפרוטוקול כתוב." (הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 50) (פרוטוקול הדיון) התשס"ח-2008, ה"ח כנסת 216, עמ' 233).

אזכיר לענין זה גם את הוראת סעיף 70(ב) לחוק בתי המשפט האוסרת צילום באולם בית משפט ופרסום צילום כזה אלא ברשות בית המשפט. גם התיעוד החזותי או הקולי של חקירות תכליתו להגביר את הפיקוח על עבודת החוקרים ולאפשר התרשמות ישירה מן העדויות, כגון לצרכי "משפט זוטא", והוא לא נועד לשמש לסיקור תקשורתי. המחוקק אף שיקף ברורות הסתייגותו מפרסום תיעוד חזותי או קולי של חקירה על ידי קביעת איסור פלילי על פרסום כזה בלא רשות בית המשפט שבצדו עונש של שנת מאסר (סעיף 13 לחוק חקירת חשודים).

39. על רקע כל האמור, איני רואה מקום להיענות לבקשה להתיר את פרסומן של קלטות השמע של העדויות אשר הותר לפרסם את הפרוטוקול הכתוב שלהן.

ה. מנגנון ביצוע

40. המדינה ביקשה בערעורה כי ייקבע "מנגנון ביצוע, אשר יבטיח אי-הפרה של הסייגים שנקבעו ביחס לפרוטוקולים שפרסומם הותר, היינו - מניעת פרסום כל פרט שיביא לזיהוי של הקטין או בני משפחתו ופגיעה בפרטיות האם. המדינה חוששת כי בלא קביעת מנגנון כאמור, קיימת אפשרות כי פרטים כאלה יפורסמו, ולו בשוגג, ולא ניתן יהיה לתקן את הנזק. המדינה מבקשת כי יוטל עליה לבחון את הפרוטוקולים ולהשחיר את הקטעים שמחיקתם מתחייבת לדעתה מהחלטת בית המשפט, תוך הסתרת תוכן הקטעים גם מחדשות 10 (בידי חדאד מצויים זה מכבר הפרוטוקולים המלאים). חדשות 10 מתנגדת לבקשה זו. לדבריה, חזקה עליה שתפעל כדין ולא תפר את איסור הפרסום, ולשם כך אינו נדרש "מנגנון ביצוע"

41. סעיף 70(א) לחוק בית המשפט אוסר כאמור על פרסום דיונים שהתקיימו בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט. החוק אינו קובע הוראות באשר להפעלת שיקול דעתו של בית המשפט, או הוראות אחרות הכרוכות בכך. לעומת זאת, תקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), תשס"ג-2003 (להלן: תקנות העיון) קובעות כי כאשר בית המשפט שוקל בקשה לעיון בחומר בתיק בית המשפט "ייתן בית המשפט את דעתו, בין השאר, לעניינו בתיק של המבקש, לעניינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן לסבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה (תקנה 4(ד)). בהמשך לכך מורה תקנה 4(ו), כי בית המשפט רשאי "לקבוע בהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה אשר עלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהוי של בעלי דין או אנשים אחרים...". ראו הסדרים דומים בסעיף 7(ז) לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001, וכן בסעיף 11 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998.

42. בענייננו, מבלי לקבוע מסמרות בדבר הצורך בקיומו של "מנגנון ביצוע" כל אימת שבית המשפט קובע סייגים לפרסום עדויות ובאשר מרכיביו, אני סבור כי לאור העובדה שאין מדובר במסמכים שנוצרו בידי המדינה מחד, ונוכח רגישות המקרה מאידך, יש במקרה דנן לנהוג כדלהלן: המדינה תסמן (לא בהשחרה) על גבי פרוטוקולי

העדויות שהותרו לפרסום את הקטעים שלדעתה יש להימנע מחשיפתם בהתאם לסייגים שנקבעו ותעבירם לחדשות 10, וזאת בתוך 7 ימים מיום מתן פסק דינו זה; והאחרונה תודיע למדינה - בטרם פרסום - אם יש קטעים שסומנו שחיסויים אינו מקובל עליה. במקרה כזה, ככל שהצדדים לא יצליחו ליישב את המחלוקת בהסכמה, תוכל המדינה לנקוט בהליך להבאת המחלוקת להכרעת בית משפט קמא.

43. סוף דבר: אציע לחבריי כי נקבל את שני הערעורים, באופן חלקי, כדלהלן:

- א. פרסום פרוטוקול עדות חדאד יסויג בכך שלא יחשפו פרטים הפוגעים בפרטיות האם;
- ב. יותר פרסום פרוטוקול העדויות של מנהל האחזקה והשכנה, בלא חשיפת שמם;
- ג. לא יותר פרסום עדותה של אם הפעוט (המתלוננת);
- ד. לא יותר פרסום קלטות השמע המתעדות את העדויות;
- ה. מנגנון ביצוע - כמפורט בפסקה 42 לעיל.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט מ' מזוז.

ניתן היום, ה' בשבט התשע"ז (1.2.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 16076300_B08.doc אב+סח
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il